

De hoogdrachtige merrie en de geboorte van het veulen

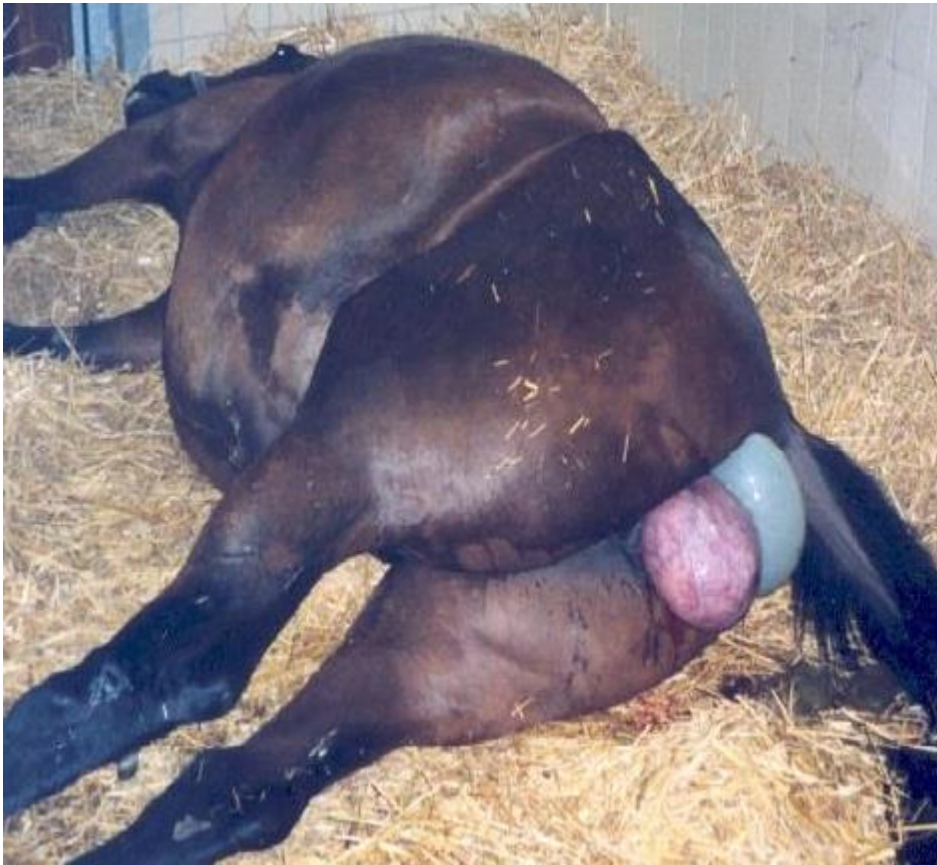
Problemen tijdens de dracht

Tweelingdracht

Abortus of dystocia

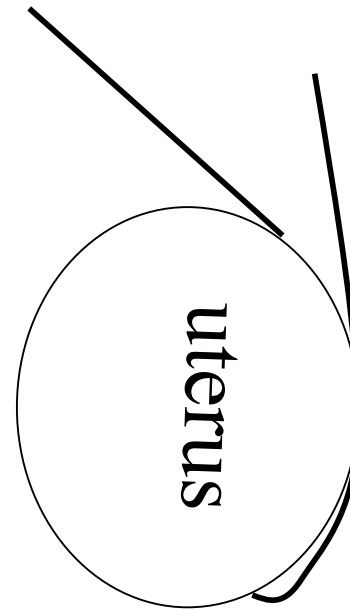
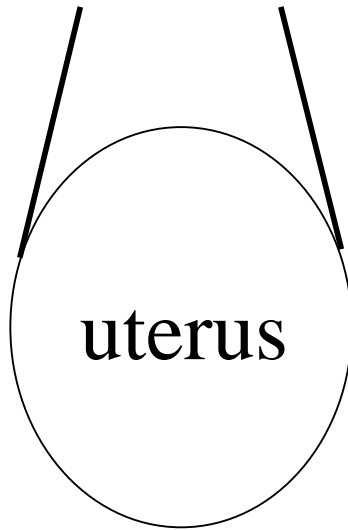
Torsio uteri ('slag in de baarmoeder')

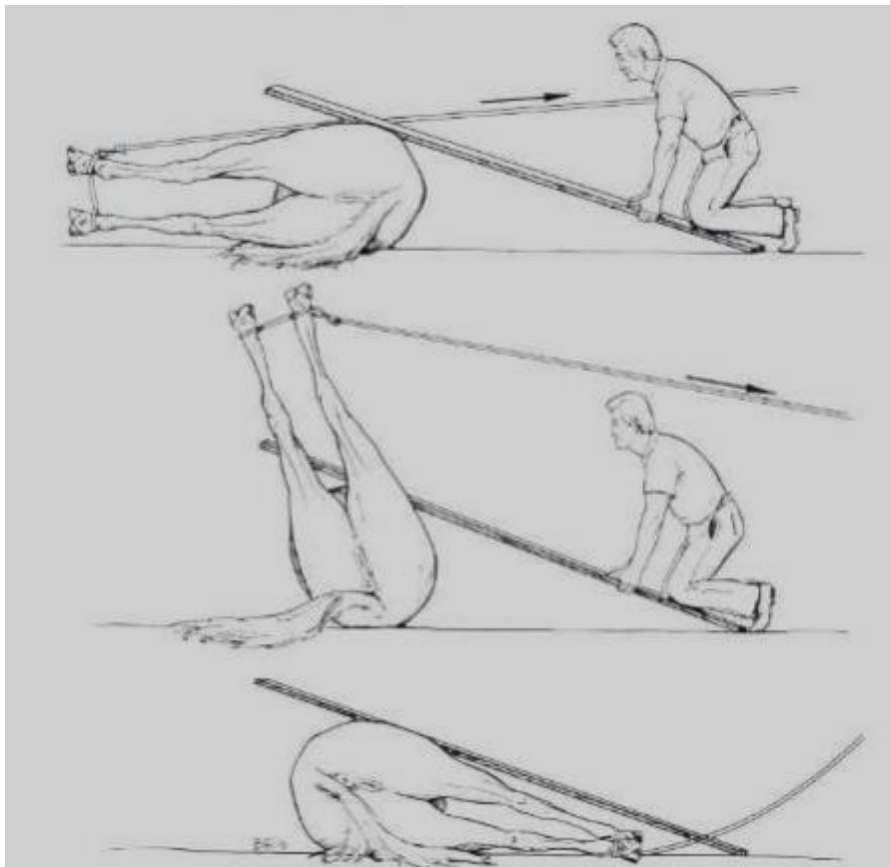
- ▶ Optreden: mn. 8-9 mnd dracht, echter kan ook tijdens de geboorte voorkomen
- ▶ Verschijnselen: aanvang milde koliek, later heviger
- ▶ 50% - 50% linksom/rechtsom
- ▶ Therapie: operatie
- ▶ Prognose: afhankelijk van de duur – redelijk tot goed

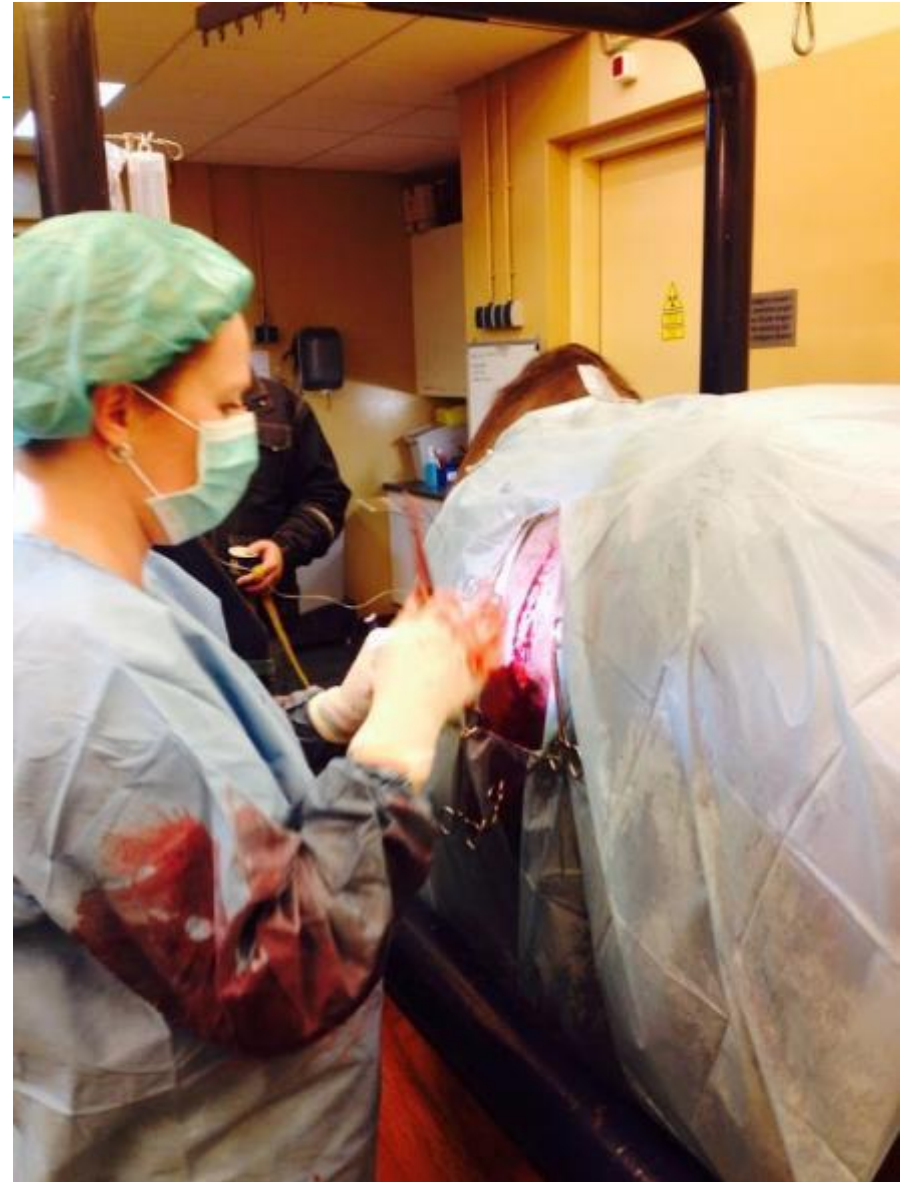

Diagnose

- ▶ Rectaal onderzoek: kruisende banden
- ▶ Vaginaal onderzoek (indien noodzakelijk)

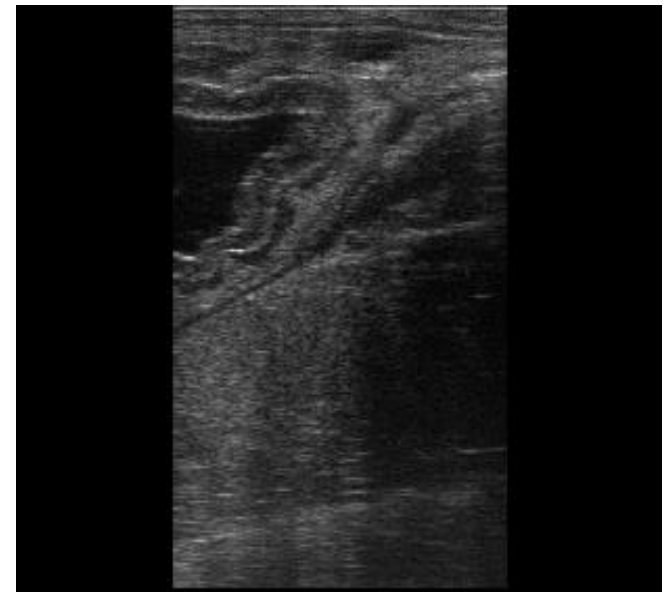
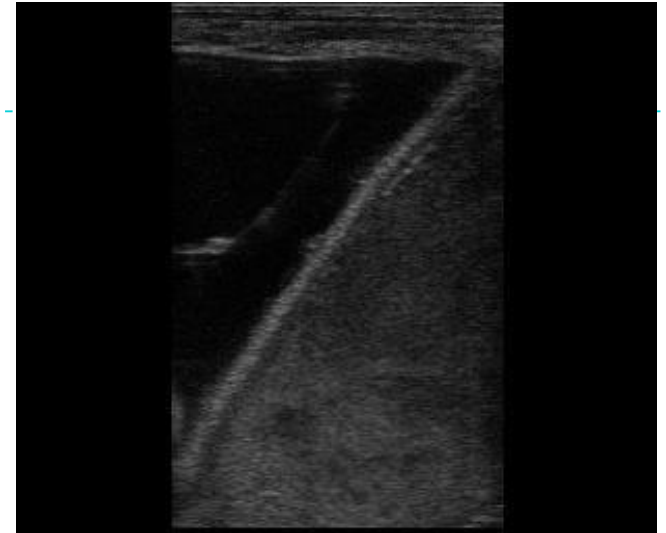

Placentitis

Diagnostiek placentitis

- ▶ Echografisch onderzoek
- ▶ Vaginaal onderzoek
- ▶ Bloedonderzoek
- ▶ Melkelectrolyten

Therapieën

- ▶ Antibiotica
- ▶ Ontstekingsremmers
- ▶ Tocolytica
- ▶ Progesteron

?

Problemen foetus & veulen

- ▶ Hypoxie
- ▶ Stress (maturatie)
- ▶ Sepsis

 “High-risk” veulen

Goede opvang!!!

Hernia ventralis

Voeding drachtige merrie

Voer

Ruwvoer = basis van je rantsoen

- Zandbijmenging: hoog ijzer; binding van koper en zink
- Fokmerries en jonge opgroeiende paarden
 - Hogere behoefte energie, eiwit, vitaminen, mineralen
- Eerste behoefte tijdens dracht
 - calcium en fosfor: ruwvoer
 - Vit E, A ; koper, zink, selenium: supplement
- Overjarig hooi of hooi/kuil einde winter
 - Tekort vitamine E/ selenium

Voer

▪ Krachtvoer

- Let op met granenmixen
 - Scheve verhouding Ca : F
 - Vit/Min tekort
 - Energierijk
 - Relatief weinig Calcium
- Tekorten in vit. E, selenium, koper
- Hoeveelheid kg
 - Correctie vitaminen vs energie

• Ruwvoer

- Liefst analyse
- Einde dracht: fijn en zacht

Advies

- Dracht 1e – 7e maand
Voer naar behoefte merrie
- Dracht 8e maand
Voer ook voor groei veulen

Vet & Vezelrijk

vs

Zetmeel & Suikerrijk

→ Betere biestkwaliteit

Interessant weetje tussendoor

Melkproductie

- Extreme BCS (hoog & laag) – minder melkproductie
- Weinig eiwit – minder melkproductie
- Meer energie is niet gelijk aan meer melk
- Melksamenstelling – lactose rijk

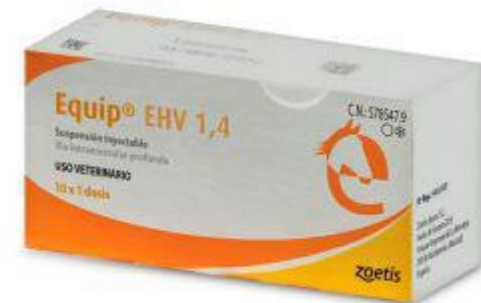

Ontwormen en vaccineren drachtige merrie

Vaccineren drachtige merrie

- ▶ Bij voorkeur 4-6 wk voor verwachte veulen datum
 - ▶ Influenza/tetanus: basisschema, daarna jaarlijks
 - ▶ Rhino (EHV 1,4): 5,7,9 maanden van de dracht

Ontwormen drachtige merrie en veulen

- ▶ Drachtige merrie 4-6 wk voor verwachte veulen datum ontwormen, daarna op basis van mestonderzoek / advies dierenarts
- ▶ Veulen ontwormen:
 - ▶ 10-14dgn leeftijd – ivermectine
 - ▶ 2-2,5 mnd leeftijd – pyrantel, fenbendazol (resistentie). Bij “besmet” bedrijf elke 6wk herhalen
 - ▶ 6 mnd leeftijd – ivermectine
 - ▶ Daarna mestonderzoek

Opwekken geboorte

- Wordt **NIET** gedaan tenzij er medische indicaties zijn
- Dus **NIET** omdat de eigenaar morgen op vakantie gaat.....
- De baarmoeder is de beste incubator
- Veulen geeft aan wanneer het “ready for birth” is

Geboorte van het veulen

Introductie

- ▶ Drachtlengte: ~340 dgn

(320 - >365 dgn)

- ▶ Rijping veulen pas enkele dagen vóór de geboorte voltooid

- ▶ Prodromi

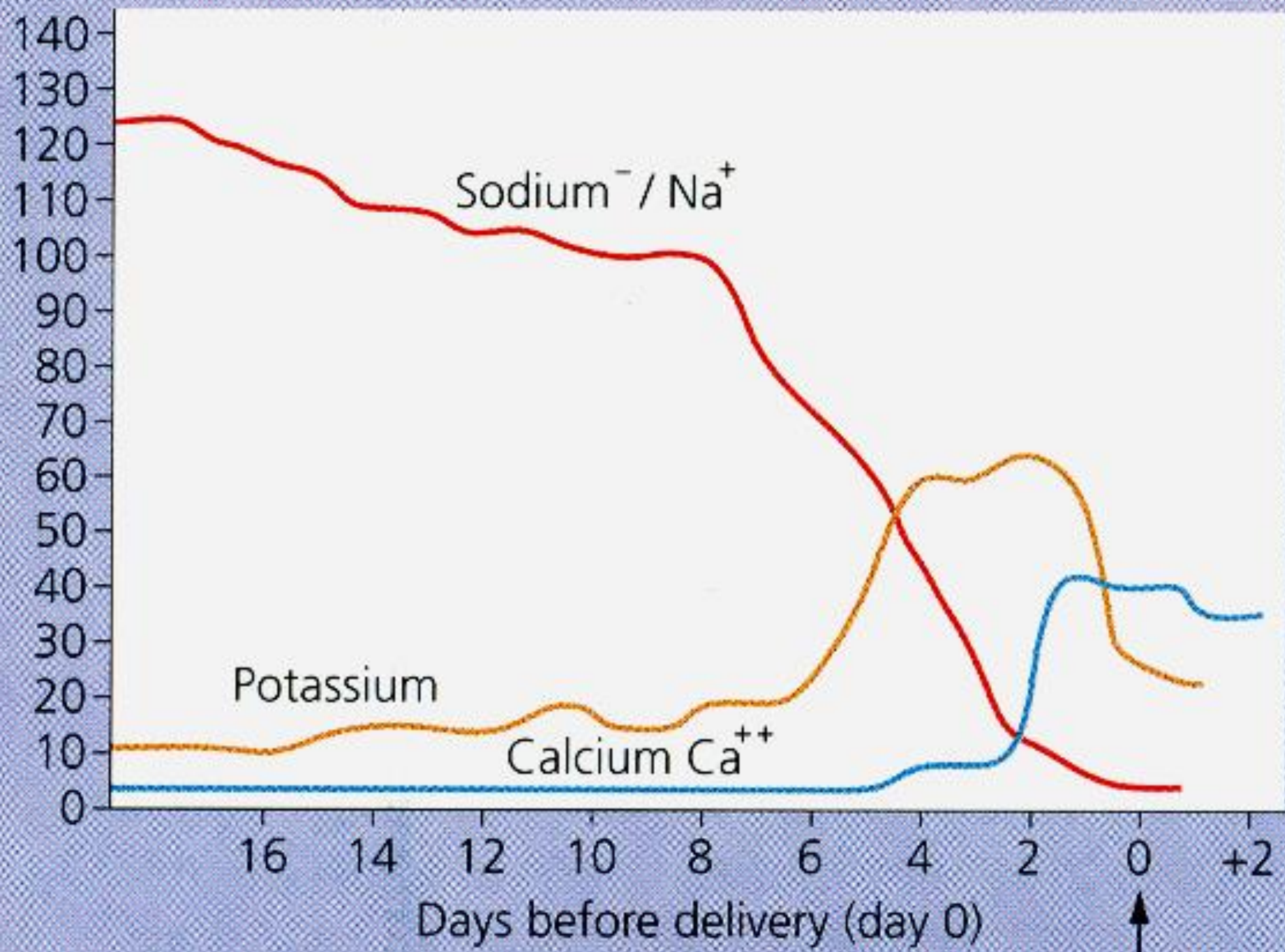
Prodromi (voortekenen)

- Opuieren
- Verslappen bekkenbanden
- Verslappen vulva
- Kegelen
- Na^+ , K^+ en Ca^{2+} veranderingen

Verlappen van de bekkenbanden en kegelen

Geboorte bewaking

Merrie valt op haar knieën

Merrie ligt volledig op haar zij

Na 7,6 seconden

(((BIRTH ALARM)))

Verloop geboorte veulen

1. Voorbereidingsfase (duur 1-6 uur)

Zweten, onrustig, frequent urineren en mesten

2. Uitdrijvingsfase (duur 10-30 min)

Vrijkomen van vruchtwater, geboorte veulen

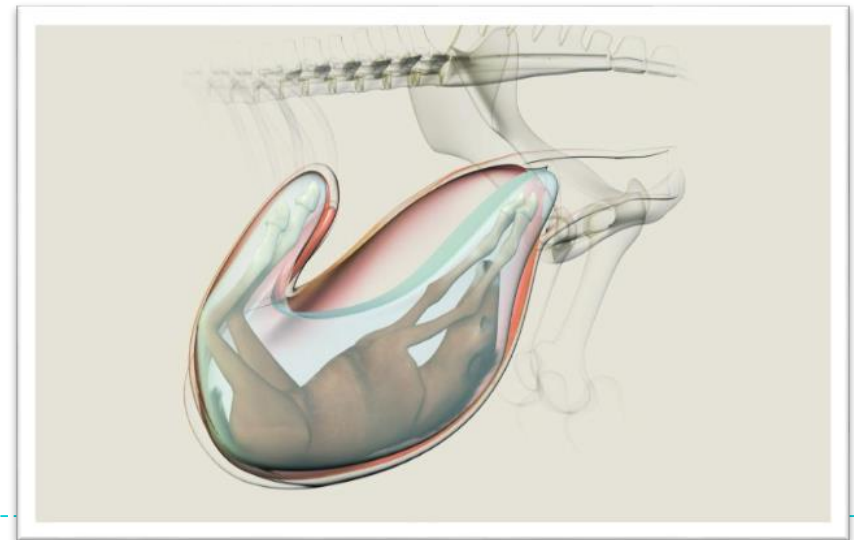
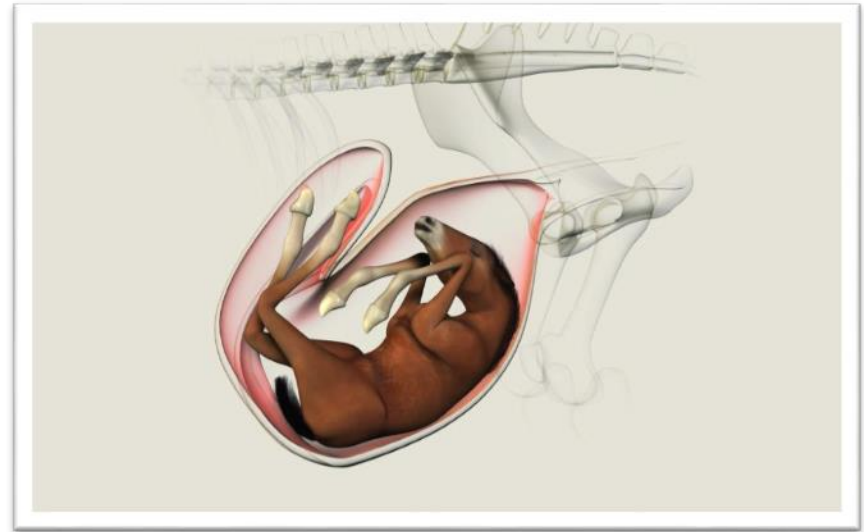
3. Nageboorte fase (duur 30-90 min)

Afkomen van de nageboorte

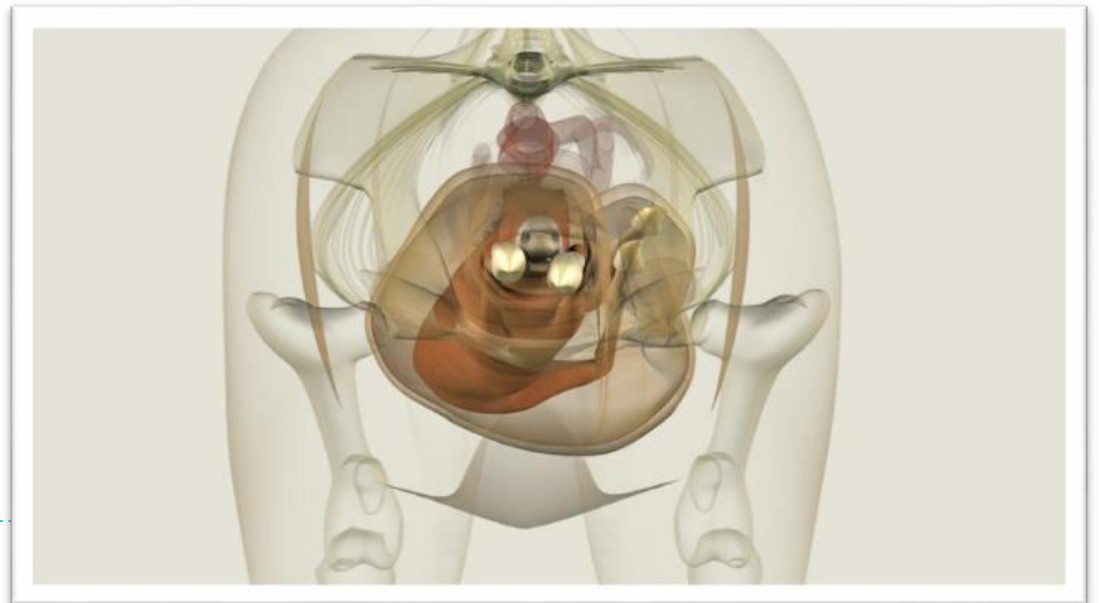
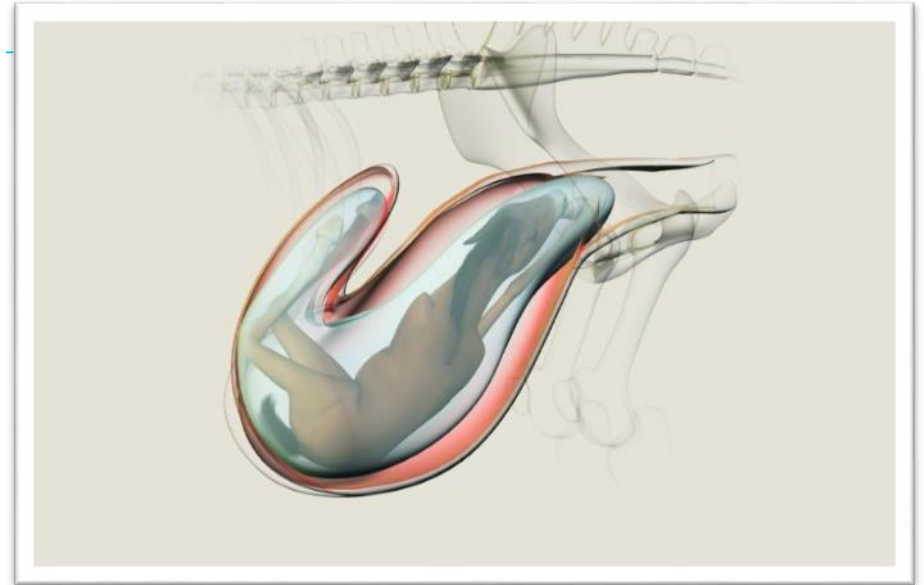
Vorbereidingsfase

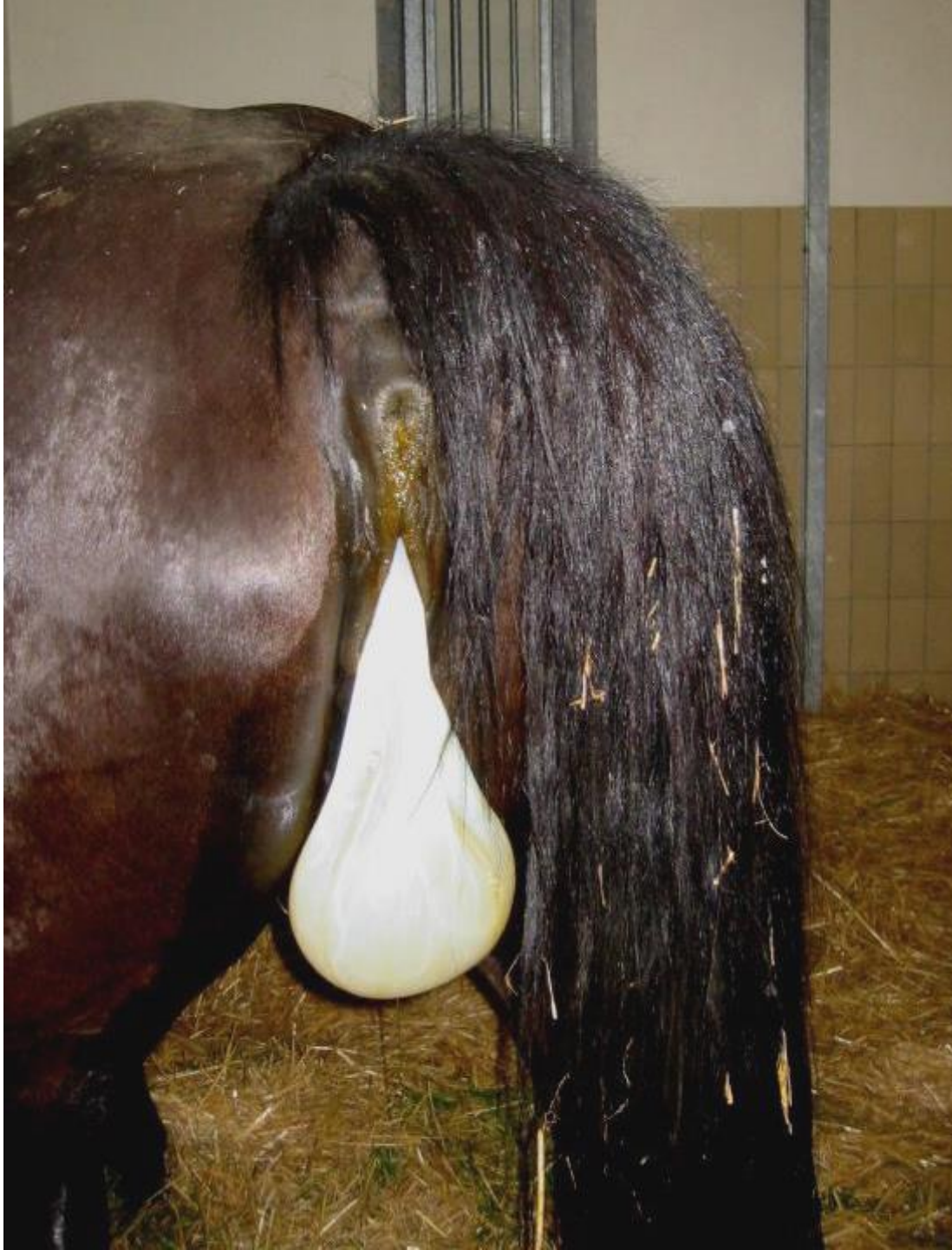
- ▶ Veulen draait van rugligging (“hangmat” positie) naar borstbuikligging
- ▶ Samenspel tussen baarmoedercontracties en bewegingen veulen

Uitdrijvingsfase

- ▶ Verbreken van de placenta thv baarmoedermond
- ▶ Vrijkomen vruchtwater
- ▶ Geboorte veulen

Waarom aanwezigheid tijdens geboorte?

- ▶ Inknippen Caslick
- ▶ Begeleiden geboorte (mn. jonge, 'maiden' merries)
- ▶ Verbreken vliezen
- ▶ Navelstreng controle en ontsmetten
- ▶ Acceptatie veulen

Wanneer d' arts bellen?

- ▶ Indien **een half uur** ná verbreken van de vliezen (vrijkomen en vruchtwater) nog geen vruchtdelen in vulva zichtbaar zijn.
- ▶ Indien er aanwijzingen zijn voor afwijkende ligging veulen (teruggeslagen hoofd, achterblijven van één of twee voorbenen, etc.)

Direct ingrijpen....

Wat te doen tot d'arts er is?

- ▶ Rust!!!
- ▶ Stappen met de merrie (doel.....)
- ▶ Materiaal voor verlossing klaar zetten incl. emmers warm water

Wat te doen als veulen geboren is?

- Monitoren merrie en veulen – rust bewaren en handhaven!
- Afkomen nageboorte (niet weggooien, controle op volledigheid)

Status veulen – *monitoring*

- ▶ Verloop geboorte
- ▶ Alg. indruk veulen
- ▶ Navelstreng gebroken/
ontsmet
- ▶ Borst-buikligging
- ▶ 1ste keer staan, drinken, plassen
- ▶ Afkomen meconium (darmpek)
- ▶ Oogleden

De eerste uren - normaalwaarden

- ▶ binnen 2 uur staan
- ▶ binnen 4 uur drinken
- ▶ binnen 8-10 uur urineren
- ▶ binnen 24 uur darmpek af
- ▶ lichaamstemperatuur 37,2 -38,8°C
omgevingstemperatuur 21°C

Biestopname

- liefst binnen 6 uur, max. 20-24 uur
Waarschuw uw dierenarts binnen 6 uur!!!
- 2 doelen:
 1. afweer
 2. energie
- vanaf 18 uur leeftijd controle bloed
- melkbehoefte: 300-500 ml per 2 uur

Alarm!!

- ▶ nageboorte komt direct af
 - ▶ darmpek op vacht bij geboorte
 - ▶ afwijkende navel
 - ▶ onregelmatige ademhaling
 - ▶ moeilijk wakker maken
 - ▶ 'te dom' om te drinken
 - ▶ klein, zwak veulen
 - ▶ hersenverschijnselen
-

Tijdig ingrijpen!

Vroeggeboorte veulen

- < 300 dagen leeftijd OF op tijd!
- ten gevolge van verminderde functie placenta
- uiterlijke kenmerken
- matige prognose

Zuurstoftekort veulen

- ▶ ontstaat voor, tijdens of na de geboorte
- ▶ symptomen direct of na 24 uur:
 - ▶ ‘dom’, verminderde zuigreflex
 - ▶ uiteindelijk toevallen
- ▶ prognose is goed!!
- ▶ Madigan squeeze techniek

'Bloedvergiftiging' veulen

- ▶ oorzaak: **bacteriën**
 - ▶ verminderde biestopname
 - ▶ verminderde hygiëne
 - ▶ afwijkende navelstomp
- ▶ symptomen:
 - ▶ zwak, sloom
 - ▶ 'shockbeeld'
 - ▶ uiteindelijk plaatselijke infecties
- ▶ prognose is gereserveerd mét intensieve zorg!!

Blaasruptuur veulen

- vnl hengstveulens
- eerste levensdagen
- dikke buik
- sloom
- behandeling:
 - als eerste: infuus en buikdrain
 - daarna chirurgie
- prognose is redelijk

Isoerythrolisis veulen

➤ vgl Rhesusbaby

= de merrie produceert afweerstoffen tegen rode bloedcellen van veulen via de melk

symptomen:

➤ kanariegele slijmvliezen

➤ sloom

➤ bloedarmoede

➤ behandeling: bloedtransfusie

Conclusie

- een normaal veulen drinkt, slaapt en is alert!!
- bij afwijkingen hiervan: **ALARM!!**
- dierenarts zo snel mogelijk bellen!!

Nageboorte fase

- ▶ Afkomen nageboorte 15-90 min
- ▶ > 3 uur: d' arts inschakelen
- ▶ “Aan de nageboorte staan” = placenta > 6 uur
- ▶ Incidentie 2 – 10.5%
 - ras
 - dystocia/foetomie
 - sectio caesarea
 - leeftijd
 - verlengde drachtlengte

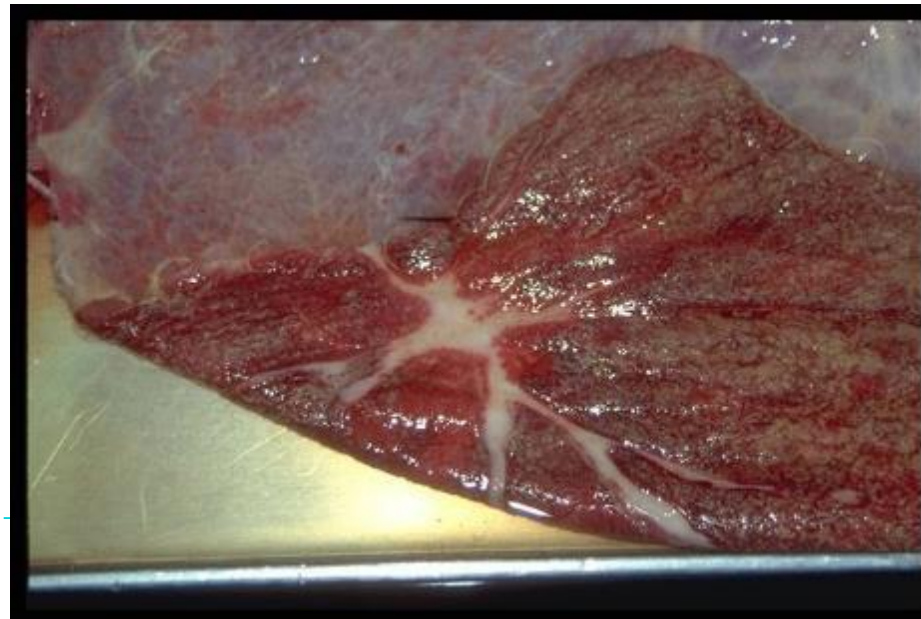
Nageboorte fase

- ▶ Controle volledigheid
- ▶ Temperatuur merrie
- ▶ Vaginale uitvloeiing tot 3 dgn p.p

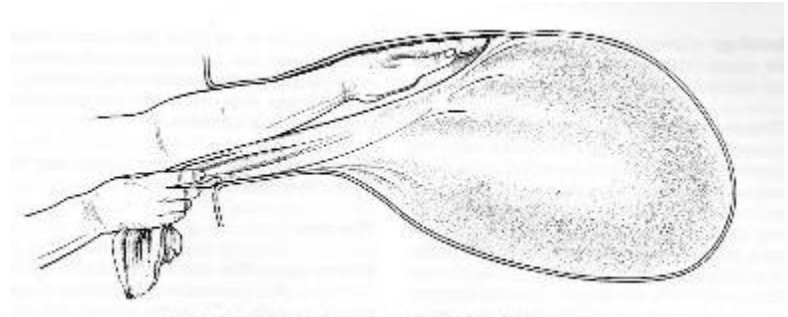

Beoordelen
placenta –
beide zijden

Nageboorte verwijderen

- ▶ Door de dierenarts > 3 uur
- ▶ Opties:
 - ▶ Oxytocine injecties/infuus
 - ▶ Manueel verwijderen
 - ▶ “Zeddamse” techniek

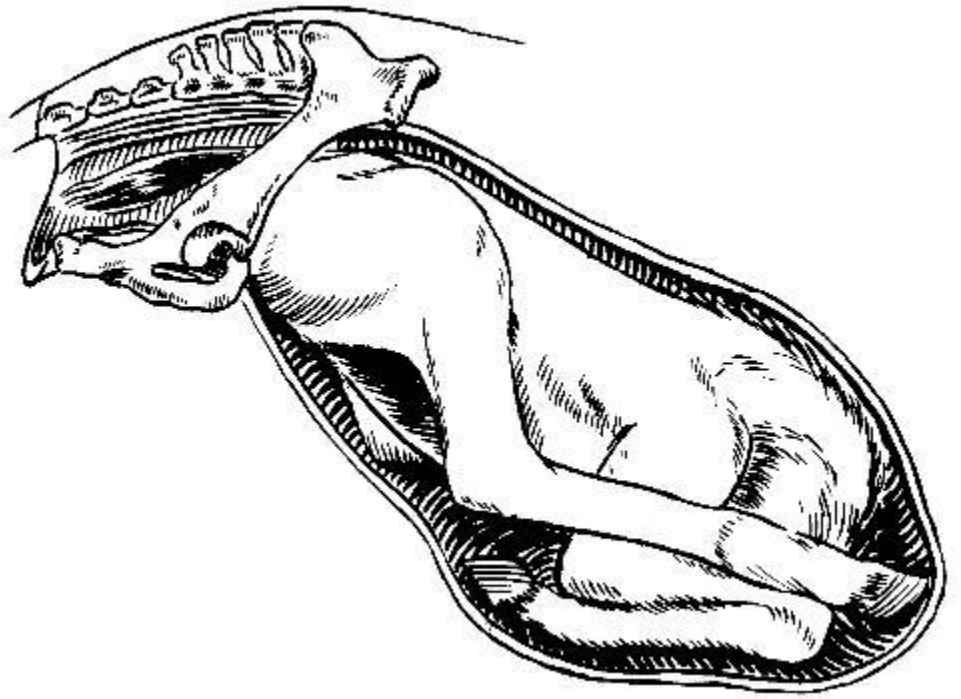
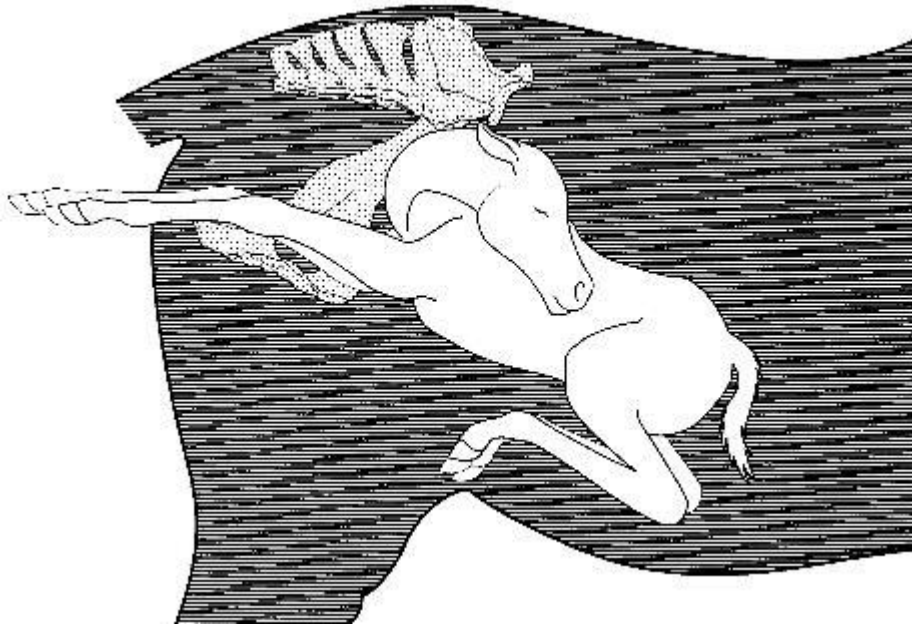
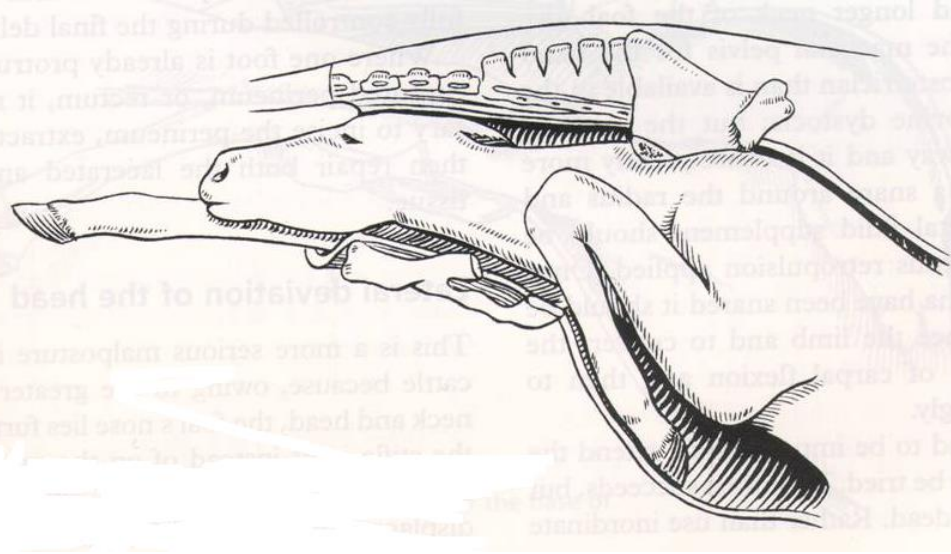
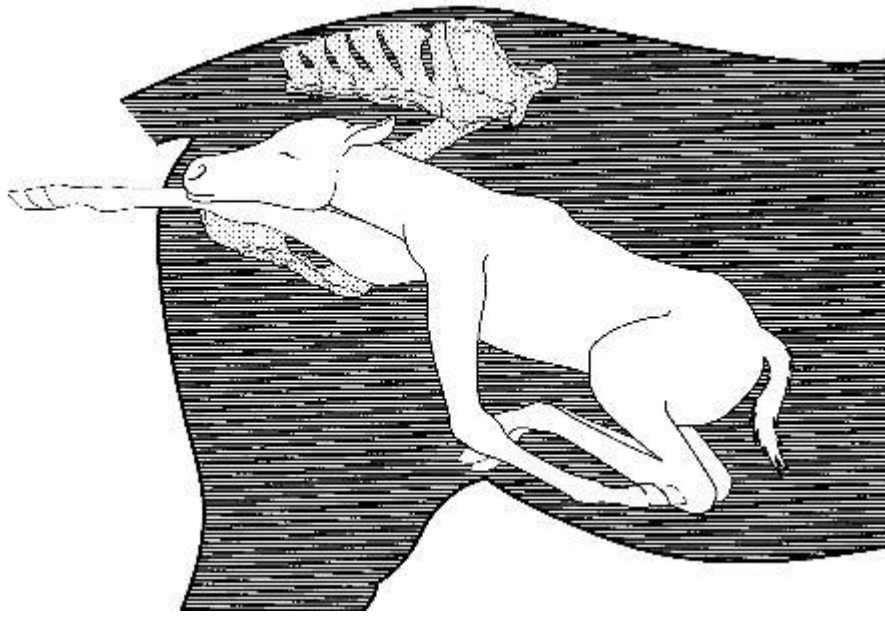
Spoelen baarmoeder na nageboorte verwijderen

Geboorteproblemen

Arthrogrypose – ‘kromme voorbenen’

Foetotomie of keizersnede (sectio)?

- ▶ Beslissing hangt af van:
 - ▶ Hoe lang al in partu?
 - ▶ Toestand merrie en veulen
 - ▶ Bereikbaarheid veulen
 - ▶ Vaardigheden d' arts

Keizersnede

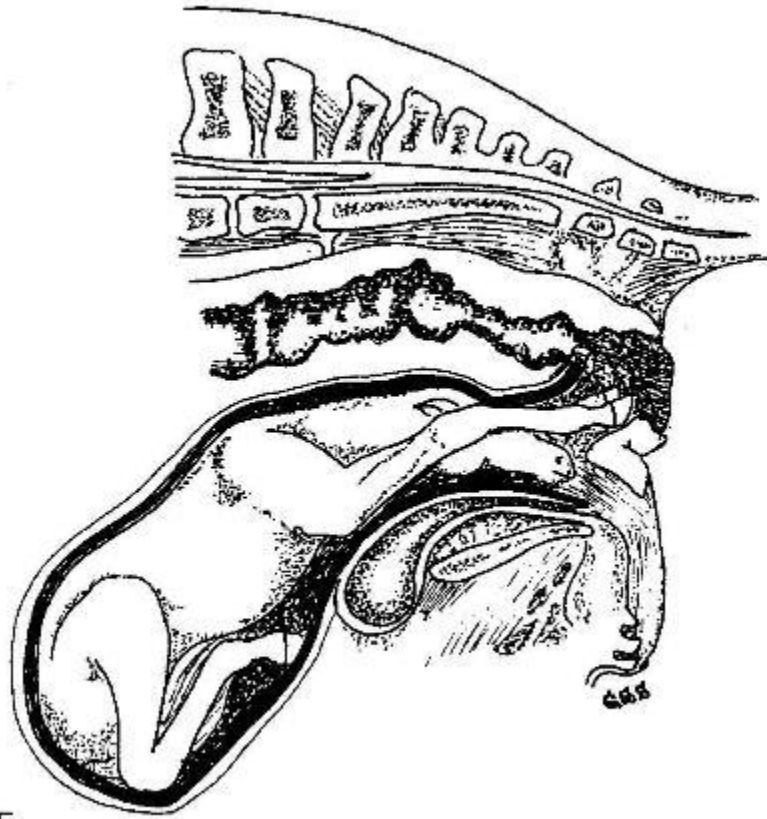

Foetotomie

Het recto-vaginaal fistel en cloaca

Adoptie veulen

- Veulenloze merrie of guste merrie
- Direct melk/biest vs opstarten
- Randvoorwaarden acceptatie

Genieten!

Lingeheuve
OOST-NEDERLAND

Lingeheuve
DIERGENEESKUNDE

Dier-N-artsen
DIERGENEESKUNDE

Geboorte set klein à € 35,-

Geboorte set groot à € 70,-